

Az idő rostája – Megújuló ikonosztáz

Egyszer volt: Báté 700 éve

Civil kurázsi: A Szülők Fóruma

Százhalom

VI. ÉVF. 55. SZÁM

2018. MÁJUS

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Zarándokok Csíksomlyón

A TARTALOMBÓL: Egyszer volt: Báté az 1318-as adománylevelén • Az idő rostája: Felújítások a szerb templomban • Úrnapi sátor: Generációk üzenete • Szülők Fóruma: Fejlesztő szeretet • Szomszédoló: IRKA Érdi Irodalomkedvelők Klubja • Június 4: A Nemzeti Összetartozás Napja • Papírkutyák: Az igazi csapatépítés • Közös dolgaink • Ázsiai útinapló: Kambodzsa

PROGRAMAJÁNLÓ

ÓVÁROSI SZENT LÁSZLÓ NAPOK

2018. JÚNIUS 22-29.

MASZKURA
ÉS A TÜCSÖKRAJ

HAM KO HAM

MUSICA HISTORICA
EGYÜTTES

További részletek:
www.baratsagkk.hu

KOLO ZENEKAR
RÁC FÉRFIKÓRUS
TÖKÖLI DÉLSZLÁV
TÁNCGYÜTTES

FORRÁS NÉPTÁNCGYÜTTES

FORR-MÁS
HAGYOMÁNYÖRZŐ EGYESÜLET
ZENÉS SZÍNHÁZ

SPORT ÉS GASZTRONÓMIA

GYERMEK ÉS CSALÁDI PROGRAMOK

ROZBORA ÁDÁM QUARTETT

CSINIBABA, ÉGI ÉLŐ IGAZSÁG FILMVETÍTÉS

UTCABÁL A COCTAIL PARTY ZENEKARRAL

TÜZUGRÁS

Magyarország 2050 – Időhirdetés

Beszélgetések a jövőről a Matrica Múzeum és Régészeti Park és a Keresztény Értelmiségek Szövetsége Százhalombattai Csoport programsorozata

Június 13-án 18 órakor a „Matrica” Múzeumban Jakab-Köves Gyopárka Időhirdetés (megjelent a Hitel folyóirat 2018. februári tematikus számában) című írása kapcsán beszélgetünk az írónővel, férjével Jakab Bálint református lelkésszel és Bóna Zoltán országgyűlési képviselővel. A beszélgetés során keres-

sük az idő sodrásában megmaradásunkat biztosító kapaszkodókat rajtunk kívül és önmagunkban. Az est során az író nő dedikálja legújabb kötetét.

Jakab-Köves Gyopárka író az ELTE Bölcsészkarán német-hebraisztikát tanult, 1995-ben végzett. Regények, novellák mellett recenziókat, kritikákat ír. A Reformációi Emlékbizottság által 2017-ben meghirdetett Reformáció 500.1 kortárs irodalmi pályázatának nyertese epika kategóriában. Négy gyermek édesanyja, Szombathelyen él.

A Magyar Írószövetség tagja. Önálló kötetei: A kónokok – A hősök kora. (Regény) Magyar Napló – Írott Szó Alapítvány, 2013. Istenhegyi fogadó. (Novellák) Magyar Nyugat Könyvkiadó, 2013. Bal nyolcas. Magyar Napló, 2017.

Jakab Bálint református lelkész Erdélyben született.

Négy gyermek édesapja. A Magyarországi Református Egyház Zsinatának tagja. Tanulmányok: Kolozsvár, Nagyszombat, Budapest, Göttingen. Érdeklődési köre: történelem, kultúrtörténet. Számos előadást tartott, félezerrel több publikációja jelent meg többek között irodalmi és szakfolyóiratokban. Három kötet társszerzője.

Bóna Zoltán országgyűlési képviselő a Komáromi Selye János Egyetem Teológiai Karán teológus lelkészként diplomázott.

Pest megye 8. számú választókerületében immár második ciklusban országgyűlési képviselő. A Fidesz frakcióvezető-helyettese, valamint

a Törvényalkotási Bizottság tagja és a Nemzeti Összetartozás Bizottság alelnöke. Két gyermek édesapja.

*

A beszélgetés alapját képező írás elolvasható a Hitel folyóirat archívumában az alábbi elérhetőségen: www.hitelfolyoirat.hu

Csíksomlyó '18

A 2016. évi csíksomlyói búcsú után vetődött fel „a battai Dalárdában”, hogy menjünk el a következő évi búcsúra. Ez nem valósult meg, de az idén, másfél év szervezés után sikerült.

Az út szervezője Szabó Zoltán volt, aki saját maga is Erdély szülőtte. Az út logisztikai szervezője Tóth Ernő. Hónapról hónapra csiszolódott a program.

Bukovinszki Miklós és Mikulásik Gábor ötlete nyomán készült egy kereszt tölgyfa gerenda darabból, közös munkával. Pár hét alatt el is készült az alkotás. Ezt a keresztet a madarasi Hargita tetején kívántuk felállítani, több száz kopjafa és kereszt környezetében. Az indulás előtt pár nappal megáldotta a plébánosunk, Illéssy Mátyás atya.

Az indulás 2018. május 17-én 4.30-kor történt egy busszal, 34 fő résztvevővel. Többnyire családotól jöttek, az ifjúság bőven képviselte magát, hét évtől 20 éves korig. A zarándoklatot öt naposra terveztük. Mindenki tudta, hogy ez az út nem a pihenések és a passzív élményszerzés útja lesz. Minden résztvevőnek az öt nap alatt teljesen el kellett hagynia a megszokott életritmusát, ettől lett zarándoklat az utunk. 9 órakor értük el a határt, buszunk a Mezőségen át haladt és érkezett meg 15 órakor Válaszútra.

Ezen a településen a nemrég elhunyt Kallós Zoltán az élete folyamán összegyűjtött néprajzi anyagát tekintettük meg, hozzáértő vezető kíséretével. Az épületegyüttesben, aminek tulajdonosa a Kalló család volt, a mezősegi, a moldvai csángó és a környékbeli szász viseletek, használati tárgyak sokaságát láthattuk. Az épület a rendszerváltást követően került újra Kallós Zoltán tulajdonába. Az ötvenes években kuláknak nyilvánították és mint néptanítót Moldvába helyezték.

Ennél jobb helyet nem is találhatott volna, hogy a gyűjtéseit, amihez mindig nagy vonzalmat érzett elvégezhesse a csángó magyarok között. Hangfelvételeket készített a nép ajkán élő dalokról, imákról. Gyűjtötte az öltözeteket és a használati tárgyakat. Ez a hatalmas anyag itt van a Válaszút nevű településen elhelyezve.

A szórványban élő magyar gyerekek számára ugyanitt bentlakásos magyar iskolát hoztak létre. Ebben a községben született Wass Albert is, de személyére utaló hely, intézmény a faluban nem található.

Az állandó szállásunkra, Bögözre 21 óra-kor érkezünk meg. A helység Székelyudvarhely és Csíkszereda között van félúton. Magyar település, főleg reformátusok lakják. A szállásunk egy új vállalkozás ötletes megvalósítása. Régi működő istállóból és csúrból alakították ki amely 20-30 fő fogadására és ellátására is alkalmas.

Családias fogadtatás, ellátás és remek házas ízek jellemzik a vállalkozást. Másnap a reggeli elköltése után buszunk az "ezeréves" határ felé robogott Gyimesbükkre.

Itt egy csodálatos egyszemélyes intézményre találtunk, ahol egyszerre 150-200

utazókat, hogy ne hurcolják be a pestist, és ahol 7-24 napig kellett tartózkodni állataival és holmijával egyetemben.

Megnéztük és felmáztunk a II. Rákóczi Ferenc fejedelem által épített vár romjaihoz. A magasban a romokon elénekeltünk pár Rákóczi nótát, és kipróbáltuk, hogyan szól a tölök, a szürke marha szarva. Állíthatom, hogy jól! Sőt egy felvidéki csoporttal közös műsort is sikerült rögtönözni.

Megnéztük a határon lévő felújított és rendezett tulajdon viszonyú bakterházat is, aminek léte szintén Deáki úr érdeme és a sok magyar önzetlen adakozója.

Hazafelé megálltunk a II. világháború alkalmával kiépített erődítményrendszert megnézni. Ez 600 kilométeren át szolgálta a keletről betörő orosz támadásokat kivédeni, a szokásos gyalogsági és harcokci

főt tudnak asztal mellé ültetni, úgy, hogy még fedél is van a fejünk felett. Ennek kiötlője egy nyugdíjas tanító, Deáki András úr. Ő a haza és a szülőföld rajongója, hivatása megismertetni elsősorban a magyarokkal, hogy mi is volt a miénk, hogy éltek eleink, és hogyan kell összefogni a magyarságnak napjainkban is, a jó célok érdekében. Háromszor kaptunk ételt és italt, megismertük a gyimesi csángók zenéjét, öltözetét, életmódját.

Eközben felkerekedtünk és megnéztük az „ezeréves” határ még fellelhető emlékeit. A Mária Terézia idejében épült házat, amelyben vesztegzár alá helyezték a keletről be-

erők ellen. A rendszer tökéletesen működött, kihasználva a terepviszonyokat. Ám a román katonai átállás 1944. 08. 23-án délen megnyitotta az utat az ellenséges erők előtt, és így megkerülhették az Árpád Vonalat. Mindezt szakyszerűen Szaniszló József - a helyet jól ismerve - magyarázta el.

Ezúton is saját és társaim nevében köszönjük a pontos és részletekre menő információkat, amit egész úton nyújtott, hiszen ő is Kolozsvár szülőtte, Marosvásárhely lakója, a Székelyföldet bejárt újságíró volt hosszú éveken át. Ismerte az épületeket, az utcákat és az eseményeket, amelyek ott zajlottak.

Szombaton öt órakor reggeli, majd indulás Csíkszeredába. Ott megtekintettük a Makovecz templomot. Találkoztunk Darvas – Kozma József atyával és az ő csoportjukhoz kapcsolódva Máriát dicsérő énekekkel elindultunk Csíksomlyóra. (Tavaly a Szent László évben vendéglőadóknak volt a Szent László templomban.)

A Széki útra érve a gyaloglás már csak toporgássá alakult, mert annyian gyűltek össze az úton. Elhaladtunk a kegytemplom előtt és a meredek hegyoldalon felfelé haladva a két hegy közötti nyeregben, a szabadtéri oltárral szemben helyet foglaltunk. Közben végig velünk volt a Mikulásik Gábor által készített „Százhalombatta” transzparens, aminek eléggé jellegzetesen színe színt vonzotta a tekinteteket.

A tömeg számát onnan, ahol letáboroztunk megítélni lehetetlen volt. Az idő, míg várakoztunk, emelkedett hangulatban telt el. Az időjárás ekkor még kegyes volt hozzánk, mert hétágra sütött a nap.

A mise fél egykor kezdődött és háromnegyed háromig tartott. A beszédet az idén jó magyarsággal a lengyel Pálos Rend főnöke, Marián atya mondta el, amely a Szűzanya tiszteletéről és az élet fontosságáról szólt. Áldoztatás közben eredt el az eső, amely a mise végére el is állt.

A himnuszok elhangzását követően a több százezer ember elindult lefelé. Mire a Széki utcához értünk, az eső újra eleredt és a tömeg igen lassan, egymást akadályozva tudott csak haladni. A hat kilométeres utat két óra alatt sikerült a buszig megtennünk.

Vasárnap reggel a bögözi, jelenleg a reformátusok által használt templomot néztük meg, mely a tatárjárás előtt épült román stílusban. Miután az ellenséges hadak ezt tönkretették, gótikus formában újjították fel. A belső és külső falakra sok „hitmagyarázó” festmény került, többek között Szent László király harca a kunnal. A reformáció terjedésével a templom az új hitfelekezet tulajdonába került és a festményeket lemeszelték. Három évszázados rejtőzködésből ezek a festmények az 1890-es évek végén egy ablak elhelyezése során kerültek napvilágra. Kiszabadították a mérszréteg alól a képeket és a mai szemlélő láthatja, hogy fél évezreddel előbb min is okult a templomba járó ember. Az épületet széles, erődített védő fal veszi körül ma is, ez a fajta templomépítés egy tipikusnak mondható erdélyi megoldás.

Ezt követően utunkat a madarasi Hargita 1801 méteres magaslati csúcsa felé vettük. Buszunk is megkínlódott, mire a serpentineken felértünk a madarasi menedékházhoz.

Innen már csak gyalog tehettük meg a

csúcsig a három kilométeres távot, amin meredek csúszós, köves csapás vezetett. A Dalárda minden jelenlévő tagja kb. ötszáz méteren át a vállára véve vitte a keresztet, amit a csúcsra érkezésünkkor azonnal fel is állítottunk a több száz hasonló kereszt, kopjafa és más jel között. Elénekeltek himnuszainkat, megemlékeztünk elhunytainkról. Itálainkból megöntöztük a kereszt tövét, ami Százhalombatta felé van tájolva és légvonalban pontosan 513 kilométerre van városunktól.

Ott helyben került rá a védőkence, hogy bírja az idők viszontagságait. Frissiben került rá 34 nemzeti szalag, amennyien voltak. Álltunk a csúcson és körbe amerre a szem ellát gyönyörködtünk a látványban, a zöldellő hegyekben, amelyek félig ködben úsztak. A zöld és szürke színek hangulatában, az örökre friss levegőben, a kérések, óhajok és állítások százait mondtuk el a mi komoly, friss, robusztus keresztünk társaságában, amely reményeink szerint nagyon sokáig itt fog állni. Utoljára ebben a környezetben elhangzott a két tülök egymást erősítő, bűgó hangja, amit Mikulásik Gábor és Bukovinszki Miklós csalt elő a kürtökből. Vajon mikor szóltak itt ilyen hangok utoljára? Megemlékeztünk Álmos vezérről, aki önként adta idős életét az Úrnak, áldozat gyanánt, hogy fia Árpád és népe boldoguljon az új hazában.

Mire Bögözre értünk, beesteledett és egy meglepetés várt ránk a vacsorán kívül. Szabó Zoltán szervező Zetelakáról egy háromtagú cigányzenekart hívott közénk. Sokáig hallgattuk, aztán közösen énekeltek a dalokat, mire kiismertük egymás stílusát. Közben persze a bor is fogyott.

Szabó Zoltán és Bukovinszki Miklós szép szövegeket is énekeltek a zenészekkel. Töb-

ben tánra is perdültek. Éjfél után az összes himnuszt, nemzeti éneket, köztük a cigány himnuszt is elénekeltek a szép bögözi éjszakában. Felébredve az utolsó reggelit elfogyasztva elbúcsúztunk a háziaktól, elindultunk hazafelé.

Arra magam sem gondoltam, hogy délután olyan élményben lesz részünk, ami egyszerre félelmetes, lenyűgöző és olyan fizikai teljesítményt kíván, amit az életben még nem sokszor kellett megtenni. Ez volt a tordai sóbánya. Már megszűnt a termelés, csak bemutató jelentősége van. A só kitermelése nagyjából az 1690-es évek közepétől folyt. A háromszáz év alatt a föld felszínéről elindulva, lefelé haladtak a só kitermelésével. Amit ott láthatunk az egy 250 méter hosszú 60 méter széles és 192 méter mély akna, aminek az alján egy fekete sós tavacska van. A mélység 13 emeletnek felel meg. Az akna két oldalán keskeny gyalogjáró van kiképezve fából, a hőmérséklet 12 fok.

A le- és a felmenetel 950 lépcsőfok megmászásával lehetséges, ilyen élményben még soha nem volt részünk. Igaz, hogy felvonóval is mehettünk volna, de az csak hat embert szállított, a sor pedig hosszú az idő meg kevés. Megismertük a kitermelés módját, azt az erőátviteli rendszert, ami állati erővel a felszínre hozta az 50 kilós sótömböket.

A sóbányász napi normája 20 darab ilyen sótömb kifejtése volt. A bányában senkit nem lehetett büntetesként dolgoztatni, de nőket és gyermekeket sem. Még a le és felmenetel sem lehetett egyszerű dolog. A sóbánya dolgozói, mielőtt lementek a munkahelyükre, közös imán vettek részt, a sóból kifaragott Szűzanya szobornál. Ezzel az élménnyel búcsúztunk Erdély szép földjéről.

Nem kis öröm volt megérkezni Százhalombattára, kedd hajnali egy óra után.

Köszönjük ezúton is a szervezőknek a kitartó és mindenre kiterjedő munkájukat. A résztvevőknek pedig a példát, hogy miként kell egy közösségben egymást segítve, megértve, nem mindennapi körülmények között viselkedni. A legfiatalabbakról csak a legjobbakat tudom mondani. Mindegyik gyermek érdeklődő volt, a nehéz helyzeteket jól tűrték, ezért a szülőket is komoly dicséret illeti. A miértre azért megvan a felelet, ez az ifjúság a cserkészlet iskoláját járja. Ezért is köszönet, hiszen a parancsnok is jelen volt. Zarándoklatunk életre szóló élményt nyújtott.

Mindezt köszönet égi édesanyánknak a Szűzanyának, hogy segített végig az utunkon.

Németh István

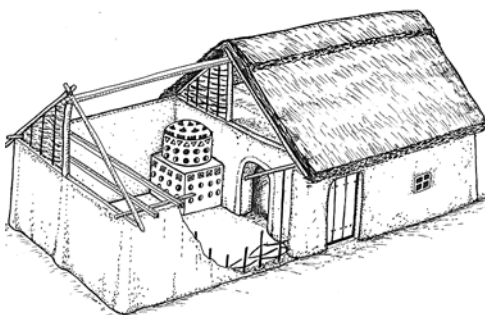
Egyszer volt

Báté az 1318-as adománylevélen

Kerek évfordulót ünnepelhetünk 2018-ban. 700 évvel ezelőtt, 1318. július 12-én íródott az az oklevél, amelyben először olvasható a mai Százhalombatta települési és név-előzményének is tekinthető Báté falu neve. I. Károly Róbert király hűséges alattvalójának, Tisza udvari tárnoknak adományozta a mára feledésbe merült Éth falut. Az adományozást a település körbejárása, a környező települések megnevezése kísérte. Az adományozás tényét birkabőrre, jól olvasható latin írással jegyezték fel. A király függő pecsétje hitelesítette az eseményt. Az oklevélben Báté falu és egy hozzátartozó sziget is említésre kerül.

Ennek a középkori településnek a létéről az oklevél keletkezése előtti időkből megmaradt régészeti leletek is tanúskodnak. Árpád-kori, 11-12. századi kemencék, települési nyomok rendre kerültek elő Matrika katonai táborának régészeti kutatása során. Elmondható, hogy a római katonai tábor romjai között és annak környékén született és virágzott ez a középkori település, nagyjából 400 éven keresztül.

Jelentős méretű, kőalapozású templommal is büszkélkedhetett Báté falu. Az egyhajós templom maradványait Pálóczi-Horváth András régész tárta fel. A temp-

lom visszatemetett romjai közelében napjainkban emlékkereszt és márványtábla látható. A falu földesura és családtagjai a templom lemelýített, falazott kriptájában, míg a falu egyszerű lakosai a templom körüli temetőben nyugodtak. A falusi lakosság egy kereszténység előtti időben gyökerező szokására utal a falu területén talált, a szájával lefelé fordított agyag fazék alá helyezett tyúk, vagy kakas. Új épületek befejezését kísérő építési áldozatként tekinthetünk erre a viszonylag ritka emlékre. A falu lakóinak életmódja mezőgazdasági jellegű volt, melyet minden bizonnyal kiegészítettek olyan ösfoglalkozásokkal

– halászattal, rákászattal, madarászattal, stb. – amelyeket a Duna, mint vizes élőhely közelsége tett lehetővé számukra. A gyér írott források arra utalnak, hogy Báté falu urai a kisbirtokos Batei család tagjai voltak. A falu jobbágy jogállású lakói nekik kellett, hogy teljesítsék a különböző járandóságait: a kilencedtől kezdve a földesúrnak jelles napokon adandó ajándékig.

A középkor végére Báté kettévált. A 16. századi török adóösszeírások, defterek a településrészek lakóit is számba vették. 1546-ban Báté faluból név szerint is feljegyezték a családfőket, Batai és Szarka családnevű férfiakat. A faluban az alábbi adótételeket gyűjtötték össze a török adó-

szedők: búza tized, must tized, méhkas utáni adó, sertésadó. A későbbi időkből már néptelen pusztaként említik Báté falu egykori területét. Maga a Báté, később Batta név azonban fennmaradt, és része lett az 1903-ban megalkotott Százhalombatta elnevezésnek.

Báté falu és nevének első írott említése

Százhalombatta mai neve egy már elpusztult középkori falu, Báté falu emlékét is őrzi. A falu neve személynévből keletkezett. Írott források, régészeti ásatáskor feltárt települési maradványok, leletanyag, kőtemplom és temető mutatják, hogy a 13-16. században egy falu létezett a Duna partján, a mai dunafüredi városrészben. 2018-ban kerek évfordulót ünnepelhetünk majd, hiszen 2018 nyarán lesz 700 éve, hogy megszületett az az oklevél, amely Báté falu első írott említését tartalmazza.

A falura vonatkozó, 1318 után született és különböző levéltárakban fennmaradt iratok jó 200 éven keresztül leginkább birtokvitákról szólnak, bonyolult családi és birtokkapcsolatokat tükröznek. A török hódoltság idejéről származó összeírások, defterek arról tanúskodnak, hogy Báté több részbirtokból állt. 1559-ben Báté falu utolsó részlete is már lakatlan pusztaként szerepel a török összeírásban. Ezután már nem népesült be újra ez a terület. 1318. július 12-én kelt oklevél, királyi adománylevél Bathey falu és Bothey sziget említésével, Báté falu első ismert írásos említése.

A birkabőr hátyára, gótikus kisbetűkkel írott, kettős függőpecséttel is ellátott okiratot Pozsony Főváros Levéltára őrzi.

Gótikus ruházatban eltemetett kislány Báté falu temetőjében.

A középkori falusi temetők, a megmaradt régészeti leletanyagot tekintve, szegényesek. A sírgödörbe helyezett fakoporsóban a hátukra fektetett elhunytak ruházata, lábbelijé elbomlott. Kevés fém ruhadíszük, övcsatjuk, fémgombjuk utal a hajdani ruházatra. A tömegek ruházatánál értékesebb lehetett annak a fémszálas pártát viselő kislánynak az öltözete, akinek hármass virágokat alkotó préselt bronzlemez-veretes, réz övcsatos öve szerencsés módon megtalálható volt a sír földjében. Az öv a 10 év körüli kislány testén a mell alatt foghatta össze a bővülő aljú ruhát. Ezen sírlelet alapján alkották újra a „Matrica” Múzeum szakemberei „Báté Dorka” ruházatát. Korabeli ábrázolások és leletek alapján rézdróttal finoman díszített textilpárta került a kislány fején. Az ujjatlan, bársony felsőruha alatt egyszerű, bő szabású lenvászon blúzt viselt. Lábán finom bőrből varrt, kissé hegyes orrú kecskebőrből készült cipő.

Feltehetően a terület későbbi birtokosainak családi irataival együtt került oda, talán az 1526 utáni, zűrzavaros, vészterhes években.

Az oklevél azt tanúsítja, hogy Károly Róbert (1310-1342) király *Eth* (Ét) falut Tisza nevű udvari tárnokának adományozta. A tárnok (a javak őrzője, tulajdonképpen raktáros) a királyi udvar egy olyan tisztségviselője, aki viszonylag alacsony beosztása ellenére is, a király látóterébe kerülhetett. Az új birtokosnak Ét falu birtokába való bejegyzése előtt, a kor szokása szerint, királyi és egyházi emberek jelenlétében, határjárást végeztek. Ét falu bejárásakor annak keleti szomszédjaként említik *Bothey*, azaz Báté nevű birtokot. Ét faluhoz templom, halászhely és egy *Bathey*, azaz szintén Báté nevű sziget is tartozott. Az iratban említett *Eth*, *Ladaan* (Ladány) és *Vosyan* (Varsány) nevű települések, sok ezer középkori településhez hasonlóan, rövid életűnek bizonyultak. *Eth* falu nem azonosítható a mai Ercsivel. Nyelvtörténeti érdekesség, hogy a latin nyelvű irat a mai írásmódnak megfelelően tartalmazza a magyar *tanya* szót is. Ez a szó, halászhely értelemben a

I. Károly, avagy Károly Róbert (élt: 1288-1342, Magyarország királyaként uralkodott: 1310-1342 között)

A középkori Magyarország egyik nagy uralkodója az Árpád-ház kialakulása után bekövetkező anarchiában tűnik fel Itáliából és egy évtizedbe kerül, amíg legyőzve ellenfeleit megszilárdítja hatalmát. Óvatos, de határozott reform-politikát folytat. Kicséréli az ország régi politikai elitjét olyan főurakra, akik őt határozottan támogatják. Utána a pénzügyi igazgatás reformjába kezd. A korábbi ezüst alapú és könnyen inflálódó pénzek helyett firenzei mintára bevezeti az aranyforintot, megteremtve ezzel a korabeli Európa egyik legstabilabb valutáját. Uralkodásának második felében Visegrádot építi ki rezidenciájának, ahol a regionális szövetségi politika jegyében 1335-ben megtartják a visegrádi királytalálkozót. Uralkodásának második felében jelentős gótikus építkezések folytak Magyarországon. Ekkor épült például a visegrádi királyi palota, a soproni ferences kolostor káptalanterme, átépült a diósgyőri vár, valamint gótikus szárnyakkal bővült a székesfehérvári koronázó bazilika is. Energikus politikájának köszönhetően Károly Róbert 1342-es halálakor erős országot hagyhatott fiára, I. (Nagy) Lajosra.

12. század elejétől kezdve gyakran szerepel a hazai írott forrásokban. Az iraton függő királyi kettőspecst az mutatja, hogy ez az okirat a királyi adományozás utolsó, végleges fázisáról szól. (Ha az iratra csak rányomták a pecsétet, akkor a tartalma ellen még lehetett tiltakozni.)

A határjárás során bárki jelentkezhetett, hogy az ő tudomása szerint nem ott húzódott az adott földterület, birtok, falu stb. határa. Bevett gyakorlat volt az is, hogy a

határjárás során egy ott lábatlankodó 10 év körüli fiúgyermeket egy fontosabb határpontonál alaposan elnászpángoltak. A fiú egész életében pontosan emlékezett arra, hogy mikor és hol történt a verés, így hiteles tanú volt az adott földrajzi helyre vonatkozóan.

**Kurecskó Mihály levéltáros adatai alapján az ismertetést írta
T. Németh Gabriella, régész**

Úrnapja az Óvárosban

Négy generáció...

Tóth M. István családjában felesége Wejmola Teréz (Tercsi néni), aki napi templomjáró volt, segítette a Szent László templomban a mindenkor atya munkáját. Mosta, vasalta a miseruhákat, az oltárterítőt, rendet tartott más segítőkkel együtt.

Az Úr Napja azonban más volt. A házuk előtt a kapuban építették fel a kora nyári szép ünnepen a négy közül az egyik virág sátrat.

A férfiak a Dunán ágakat vágtak, felépítették a sátor vázát. Innen az asszonyoké, lányoké volt a feladat: feldíszíteni. Hófehér lepedővel borították az ágakat, amire egyesével tűzték fel a virágokat.

A sátor mélyén volt az ideiglenes oltár, letakarva hímzett terítővel. A nagy alakú szentkép az oltáron Jézust vagy a Szűzanyát ábrázolta.

A szomszédok, aki ehhez a sátorhoz tartoztak segítettek, vittek virágokat a vázába. Tercsi néni már a kislány Ágival együtt díszítette a sátrat (Kanicvár Jánosné), aki

édesanyja halála után átvette a templomban is a segítő helyét. Ma is bár az egészsége nem a régi folytatja a családi hagyományt. Két lánya Ágika és Betti segít neki, de ehhez már csatlakozott a negyedik generáció Ágika kislánya Linett.

Az idei sátor különlegesen szép lett. Az

külön érdekessége, hogy az oltáron a négy virágtartó váza ágyú lövedékből készült, belelevésve a háborús évszámokkal.

Valamikor több sátor volt, mert a felvégen is voltak, sőt vetélkedett egymással a fel és az alvág, hogy kié a szebb.

JM

Az idő rostája

Felújítások a szerb templomban

2017. december 2. és 2018. május 31. között megújult az óvárosi ortodox templom ikonostáza. Erről a hírről kérdeztem meg **Dalibor Milenkovic atyát**, majd a szakmai átadáson a munkát végző két restaurátor közül **Győri Lajos okleveles restaurátor művészt és Szentkirályi Miklóst, a Restaurátor Egyesület elnökét, a bíráló bizottság szakmai vezetőjét.**

Dalibor Milenkovic: - Huszonhárom éve - 1995-ben - készült el a templom külső felújítása. Most volt lehetőség, anyagi forrás az ikonostáz felújítására. A Budai Szerb Ortodox Egyházmegye pályázott a restaurálás finanszírozására, így állami – az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával – és egyházi forrásból biztosították a szükséges költségeket. A munka elvégzésére az Országos Műemlékvédelmi Hivatal adott engedélyt. A megfelelő szakembereket is ők választották ki. Az AN-UDART Kft munkatársai, Győri Lajos és Meszelka János restaurátorok végezték el a feladatot. A munka hivatalos átadásának időpontja: 2018. május 31., melyen a zsűri – restaurátor szakértő és az egyház képviselője aréosztvevők.

Szerződéskötés is az egyházmegye és a kivitelezők között történt meg.

Győri Lajos restaurátor: - Ennek a kőtemplomnak az építése után volt az ikonostáz bemutatása – beépítése – a szentély elé.

Ahogy a most lett helyreállítva, az stílusában azonos a templomkülső korával.

Korábban itt kisebb méretű fatemplom állott, melyben ugyanez az ikonostáz volt, csak más méretben elosztva. Annak más festett színei voltak. Ha azt állítottuk volna helyre – azokat az ikonokat – akkor nem tudtuk volna ezt az ikonostáz programot bemutatni helyesen. Ha visszalépnénk a korábbi ábrázolásokhoz, csak egy szétesett állapotot tudnánk bemutatni - mivel eltérő időben készültek -, nem pedig egy egységeset.

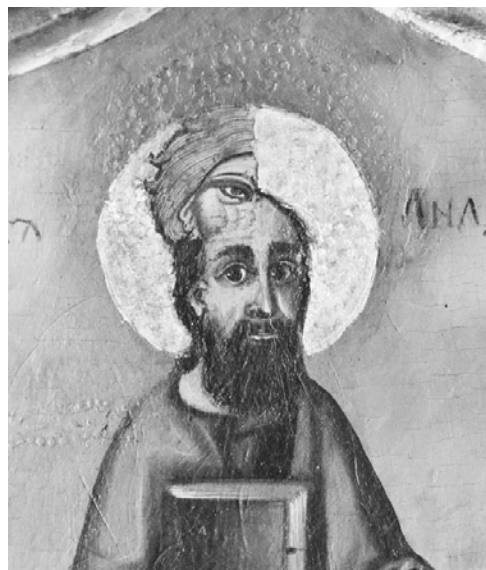
Ez volt a szakmai oka annak, hogy a barokk kori állapotot hagytuk meg. Korábban csak néhány képről készült röntgenfelvétel, akkor derült ki, hogy a mostani képanyag alatt másik – korábbi, bizánci stílusú képek vannak. A mostani minden képre kiterjedő

részletes vizsgálat azt is felfedte, többféle korból származtak, jöttek az ikonok.

A második ikonsor a korábban, valószínű más szenteket ábrázoló alakok is vannak. A lenti ikonsor képei viszont 1760-ból, a kőtemplom építésének idejéből valók. Ha az előbbiekről levonnánk a felső festékréteget, akkor teljesen más korból való képek lennének az ikonostázon.

A röntgenfelvételek segítik a kutatást és a megfelelő döntést. Ezért született meg az a döntés, meghagyjuk a barokk korban kialakított festett felületet, mely harmonizál a templomkülsővel is.

A felső réteg lementése – elpusztítani azt sem lehet a kora miatt – nemcsak költséges, többszöröse a jelenleginek, kockázatos is. Így viszont megmaradt az ikonostáz egy-egy külsője.

A templom festése még ezen a nyáron kap egy egyszerű fehér meszelést, meghagyva a megkutatott első festett képekkel díszített felületet. Nagyobb léptékű munka megfelelő pénzügyi fedezet mellett lesz lehetséges.

Szentkirályi Miklós restaurátor: Szakmailag a restaurátorok kiváló munkát végeztek. Korábban az ikonostáz fa részeit konser-válták, most a festett felületre került sor. Az elvégzett munka 50 évre biztosította az ikonostáz megfelelő védelmét. A felnövekvő generációk ennek a szellemiségét láthatják ez alatt az idő alatt.

Szegedinác Anna

Interjú Szigetvári Józseffel

Óvárosi Szent László Napok 2018. június 22-29.

A Barátság Kulturális Központ és a százhalombattai civil szervezetek együttműködésében rendezik meg idén is az Óvárosi Szent László Napokat. Az ennek keretében megszervezendő június 22-23-i eseményekről beszélgettünk a BKK igazgatójával a rendezvény koncepciójáról, céljáról, szervezéséről, programokról.

- Emlékeim szerint korábban három, illetve két és fél naposak voltak az Óvárosi Napok. Most vasárnap már nincsenek programok. Új nevet is kapott a rendezvény. Miért?

- Valóban, korábban így volt, de a háromnapos programot nagyon nehéz volt megszervezni. Próbáltuk színesíteni, kitelepíteni a Régészeti Parkba. A technikát ki kellett vinni, nehézkes volt és költséges és nem volt akkora érdeklődés rá, hogy megérje.

Magát a rendezvényt tradicionálisan sokáig a BMK, illetve a BKK szervezte. 2010-től jött egy éles váltás, mert törekedtem arra, hogy visszatérjen, az ún. falusiasabb hagyományokhoz. Hiszen az óváros egykor falu volt, ahol falusi napokat rendeztek és ehhez kapcsolódott a búcsú is.

Egy rendezvény akkor tud megélni, begyázódni, ha van valami köze ahhoz a helyhez, ahol megrendezik. Emiatt nekem fontos volt, hogy a közösségi ház nevet kapjon, és hogy éppen Zenálkó Etel nevét. A faluban élő idősebbek még emlékeznek a tanítónőre, aki kezdetben verseket, dalokat tanított a gyerekeknek, majd színjátszó köröket szervezett, ahol már a felnőttek is szerepeltek.

Ez a váltás egészen jól működött, aztán jött egy nem szerencsés fordulat, amikor a város költségvetése – ismert okokból – megröppant és akkortól az óvárosi napokra nem jutott pénz.

Aztán jött a 2016-os év, amikor a rendezvényt gyakorlatilag a civil közösségek szervezték meg a saját legjobb tudásuk szerint. Ez azonban közel sem volt olyan, mint az azt megelőzőek, annak ellenére, hogy a szervezők „a hegyeket elhordták” a siker érdekében.

2017-ben visszaállt az eredeti állapot azzal a változtatással, hogy már az előkészítés első szakaszában, amint megvolt a költségvetési rendelet összehívtuk azokat a civileket, akik az előző évi eseményt szervezték. Arra gondoltunk csináljuk meg közösen úgy, hogy a BKK, mint intézmény természetesen adja az intézményi háttérrel, az infrastruktúrát.

A szervezők egy része azt gondolta, legyen ezután az elnevezés Szent László Napok, amelynek egyébként része az óvárosi kulturális napok, mások hogy Óvárosi Kulturális Napok. Az új név a kettő ötvözetéből állt össze.

- Hogyan alakultak ki a programok, ki döntött ezekről?

- Tavaly már felvázoltuk a feladatmegosztást, hogy melyik programot ki tudja, szeretné vállalni, de még nem a legtökéletesebb formában alakult az együttműködés.

Idén is meghívtuk a civil szervezeteket, mindenkinek volt lehetősége, hogy az általunk felvázolt programokat izlelgesse, boncolgassa és a következő alkalomra mindenki hozhatta a saját maga ajánlatát. Fő vezérfonalként nyilván a kulturális központ szak-

maisága, tapasztalata vezető szerepet játszik. Mi találjuk ki, milyen koncertek, milyen fellépők legyenek.

Azt gondolom, itt megint nagyon fontos a hely és műfajtól függetlenül a színvonal.

Bátran kijelentem, hogy van olyan műfaj – bár tudom, hogy emiatt sokan morognak –, amely Százhalombattán nem lehet őshonos és nem is lehet jelen.

Százhalombatta minden vonatkozásban egy minőségi város, a tereiben, a köztéren, az intézményeiben, a szolgáltatásaiban magas színvonalat képvisel. Meggyőződésem, hogy a kulturális életben is ezt a magas színvonalat kell vinnie. Akár példát is mutatva arra, hogy egy kisváros is gondolkodhat kulturális minőségben és nem biztos, hogy a tömegkultúra egyes elemeit kell ide behozni. Ha valaki mulatós zenére vágyik, a város húsz kilométeres körzetében bárhol megtalálhatja.

Az elmúlt években is zenei szempontból különleges, nagyon jó programokat hoztunk. Gondolok itt a Hot Jazz Band, vagy Szulák Andrea koncertjeire.

A pénteki nap egy kicsit az emlékezésé. Zenálkó Etelre úgy emlékezünk, hogy a városban élő kicsinyek, művészeti szakos hallgatók mutatkoznak be. Ehhez kapcsolódóan ez a nap a színházé is, idén a Gergely Theatre zenés kávéháza mutatkozik be a „Kár itt minden dumáért” című előadásával. A Rozbora Ádám Quartett jazz zenéje pedig nem ismeretlen a városlakók előtt.

A hagyományőrzést és hagyományteremtést egyaránt szolgálja a szabadtéri mozi Dubecz Tibi bácsival, ahol a Csinibabát nézhetik meg az érdeklődők.

A 2018-as év a Családok Éve és ebbe jól illeszkedik a szombati nap, ahol a főszerep a családoké. A civilek által szervezett gyermek- és sport programok a foci pályán, illetve a Duna parton zajlanak.

A színpadi műsorok választásánál is a minőségre törekedtünk. A 16 órakor kezdődő Minden, ami Mezőföld program házigazdája a Forr-Más Hagyományőrző Együttes.

A színvonalat garantálja a Kolo Együttes és a Ham ko Ham koncertje is. A Maszkura és

a Tücsökraj előadása után pedig a Cocktail Party zenekar játszik.

-Valóban mind kiváló programok. De vajon eljutnak-e erről az információk mindenkihez? Milyen kommunikációs módszereket használ a BKK arra, hogy minél több érdeklődőt vonzzon a rendezvényre?

- A műsorfüzetünket a Postán keresztül eljuttattuk minden háztartásba. A vasútállomáson már egy hónapja kint van a plakátunk és hitem szerint napokon belül kikerül az óriás plakát is a Csenterics útra. Aki tömegközlekedéssel utazik, az állomáson találkozhat a hirdetésmennellyel, aki autóval az látja az óriás plakátot. Készülnek a molinók a Szent László utcára a Községi Házhoz. Ezen felül pedig az elektronikus közösségi portálokon is elérhetők a meghívók.

- Ma már az Óváros nemcsak a Szent László utcából áll, de gyakran találkozunk azzal, hogy a felső részekre települt lakosokat nem igazán sikerül megmozdítani, részvételre serkenteni. Mit tudnak ez ellen tenni?

- Ez örök probléma. Nem tudunk minden házba személyesen bekopogni, de a szórólapjaink ott vannak minden postaládában.

Én azt gondolom, hogy ha valaki beköltözik egy településre és ott akar élni, akkor érdeklődik a helyi események iránt, utána jár az információknak. A Matta kertben élők számára pedig még a közlekedés sem okozhat gondot, hiszen csak le kell sétálniuk és ott vannak az események közepében. Lehet, hogy ott valamivel fiatalabb lakosság él, de nem gondolom, hogy ezek a programok nem mozgathatnák meg őket is. Vagy akár ellentmondana a Matta kerti létnek a Könyvtár által szervezett Szentivánéji program, ahol még tüzet is fogunk ugrani.

- Mennyire cél az, hogy a város más részeitől, a lakótelepről, Dunafüredről is idevonzzuk az embereket? Mit tudunk azért tenni, hogy idejöjjenek, gondolok itt a közlekedés megoldására?

- Természetesen célunk az, hogy a százhalombattaiak minél többet vegyenek minden rendezvényünkön, így ezen is.

A közlekedés tekintetében pedig azt gondolom, hogy ez egy kisváros, nincsenek leküzdhetetlen távolságok.

Azonban, ha buszjáratot akarnánk rendszeresíteni, az legalább duplájára emelné a költségeinket. Erre pedig nincs pénz. A buszokat ma már csak piaci alapon lehet bérelni és ugyanez vonatkozik a kisvasútra is, amit a Battai Napokon szoktunk használni.

- Adódik a kérdés, hogy mekkora a költségvetése az Óvárosi Szent László Napoknak? Miből állnak össze a rendezvény költségei?

- Három millió forintból gazdálkodunk. Ez

látszólag sok pénz, de a közgondolkodás nem látja át a rendezvényszervezéssel járó feladatokat és az ezzel járó költségeket. Még senki nem lépett fel, amikor már 1,5-2 millió forintnál járunk.

Színpad, fény- és hangtechnika, kiegészítő berendezések a színpadhoz, van egy kötelező biztonsági előírás. A West Balkán névre keresztelt törvény pontosan előírja, mekkora rendezvényre hány ór kell, menekülési útvonal, rohamkocsi teljes személyzettel egy éjszakára, orvos, eltérítő kordnok, kerítések. Egy ilyen rendezvényen az

áramfelvétel költsége közel félmillió forint. És akkor még nem beszéltünk az üzemeltető személyzetről. Előtte pedig még ott van szakhatósági engedélyeztetési procedura, ami súlyos pénzekbe kerül.

Minden piaci alapon működik, és az utóbbi években óriásira nőttek a fellépések árai is. Az az együttes, amely néhány éve 300-500 ezer Ft-ért lépett fel, ma már ötmilliót kér. Az országban működő zenei fesztiválok, amelyek 1,5-2 milliárdos költségvetéssel működnek brutálisan felverték az árakat.

Ugyanez igaz a kitelepült árusokra, vendéglátósokra. Ma már gyakran nem az a kérdés egy lángosos esetében, mennyit fizessen, hogy kitelepülhessen, hanem mennyit fizessünk, hogy eljöjjen.

Azok a népszerű zenekarok, akik a környéken fizetős rendezvényeken lépnek fel, el sem jönnek ide az ingyenes programokra, mert ezzel elvesztik azokat a fizetős nézőket, akik innen a belépti díjas fellépéseikre mennének. Ha ingyen is láthatják, nem fizetnek érte. Vagy olyan horribilis fellépti díjat kérnek, amit nem tudunk megfizetni.

Annyi piaci szegmens türemkedik be ma már a rendezvények szervezésébe, hogy értékesítési és egyéb stratégiákat kell felállítanunk és akkor még nem beszéltünk az

időjárásról, amely még mindig befolyásolhatja egy-egy rendezvény sikerét.

Alapvetően nekünk az a célunk, hogy az Óvárosi Szentlászló Napokat nagyon szeresse mindenki.

- Ezek a szempontok valóban többnyire rejtve maradnak egy átlagos rendezvénylátogató előtt. Ezeken kívül van-e még valami, amit megosztana az óvárosiakkal?

- A közösségi házzal kapcsolatban felmerült, hogy az óvárosi civilek birtokba szeretnék venni, hogy nyitott házként működjön.

Úgy gondolom, ennek alapvetően nincs

akadálya. Egyik oldalról joggal merül fel az igény, hogy az óvárosi közösségi házban legyen valami, másik oldalról meg, hogy na, jó, de amikor volt, akkor nem jött be senki. Azt pedig tudni kell, a legdrágább az üres ház. Mert akkor összeadódnak a költségek, energiaköltség, személyzeti költség és nincs mögötte semmi. Ezért abban gondolkodunk, hogy egyfajta kulcsos házként működjön. Aki ott rendezvényt akar szervezni, annak átadjuk a kulcsot és használhatja a házat.

Nyugat-Európában a kistelepüléseken, ahol adott a közösségi épület, ahhoz az áramot és a tisztaságot a település biztosítja és hagyja, hogy a közösségek azt használhassák.

A település a ház fenntartásával támogatja a civileket, nem kér érte bérleti díjat, a felmerülő extra költségeket meg a szervező vállalja. Ha valamelyik civil szervezet megmondja, mit szeretne ott csinálni, kötünk vele egy megállapodást, akkor ez ilyen bizalmi alapon működhet. Nyilván kell időegyeztetés, hogy a már ott lévő programok és a szervezendő események ne üssék egymást, de egyéb akadálya nincs. Ugyanígy lehet oda akár bált is bevinni. Ez az Óvárosban is így fog működni.

Nagy-Rakita Melinda

Civil kurázi – Folytatjuk a városi közhasznú szervezetek bemutatását

Fejlesztő szeretet

Széles spektrumú tevékenységet, kiváló, lelkes, önzetlen szakembereket ismerhet meg az, aki meg akarja tudni, mit takar a Szülők Fóruma elnevezés. Kérdéseimre Schmidt Monika, az Egyesület elnöke válaszolt, amikor felkerestem a Kodály sétány 22-24. szám alatti központjukban.

Schmidt Monika: - Szülők hozták létre még 1991-ben Cseh Kornélné vezetésével, aki összefogta akkor az érdekelt szülőket. Elsődleges célja a gyermekek érdekvédelme volt, illetve egészségkárosodott gyermekek támogatása. Nem csak a sérült gyermekekre vonatkozott akkor, hanem a 18 év alatti korosztályra. Első fontos cselekedete mégis a sérült gyermekekért volt. Az ország különböző részein otthonokban nevelődő, súlyosan és középsúlyosan sérült, értelmi fogyatékos gyermekeket haza hozták a városba, és fejlesztő napköziben látták el őket.

- Cseh Kornélné a Barátság Művelődési Központ népművelőjeként fogta össze a szülőket. Az Egyesület is ott kapott helyet a szervezet kezdetekor. Az azóta eltelt hosszú idő alatt folyamatosan változott tevékenységi köre, hiszen egy civil szervezetnek mindig az a fontos, milyen ellátásra van szüksége.

- Nagyon sok asztmás gyermek volt a városban 20-27 évvel ezelőtt, más volt a levegő minősége. Éveken keresztül a Szülők Fóruma szervezte a nyári szemlőhegyi barlang terápiát, asztmás és felső légúti betegségekben szenvedő gyermekeknek. Három hetet töltöttek el ott, kísérővel, szülővel a barlangban. Busszal utaztak oda, estére pedig hazajöttek. Napközben ott játszottak az őket kísérő szülővel, ami nagyon jó hatással volt rájuk.

Az egyéb fejlesztést igénylő gyermekek (mozgás, logopédia, korrepetálás) bejártak a BMK-ba heti 1-2 foglalkozásra. Óradao

konduktorként 1993-ban így kerültem az Egyesülethez. Akkor Cseh Kornélné Éva volt a vezetője. Heti 1-1 napot dolgoztam Százhalombattán, bejártak hozzám a mozgássérült gyermekek foglalkozásra, fejlesztésre.

*

Az egyesület a kezdetek óta végzett speciális úszásktatást. Az úszás volt akkor a mozgás- és értelmileg sérült gyermekeknek a legfontosabb sportolási forma, amivel nagyon nagy sikereket tudtak elérni.

Sokat jártunk úszóversenyekre is, melyeket kifejezetten sérült gyermekek számára rendeztek meg.

Ahogy múlt az idő szélesedett, bővült tevékenységeink köre. Egyre fontosabb lett, hogy minél korábbi életkorban biztosítsuk az ellátást a gyermekeknek. Hiszen legfontosabb mindenkor a megelőzés. Korai fejlesztésbe tartozik minden, ami az 5 éves kort megelőzően segíti a gyermekek értelmi, mozgásbeli, szociális fejlődését. Az egyesület számára ez olyan fontos, hogy

Elérhetők nálunk: a Dévény féle gyógytorna, Konduktív pedagógia, Gyógytárgyterápia, HRG gyógytárgyterápia, Tervezett szenzomotoros tréning, Mentálhigiénés segítség.

A **Dévény féle módszerben (DSGM)** megvalósul a gyógyítás és fejlesztés összhangja. Manuálisan gyógyít, a rehabilitáció / rehabilitáció alapja, mert képessé teszi a mozgás kivitelezését. Nem azt erőlteti, amire a gyermek nem képes, az életkornak megfelelő mozgásokat segíti, tanítja. A gyógyítás feltétele a minél korábban megkezdett kezelés.

A **konduktív pedagógia** (nevelés) alapfogalma, hogy az idegrendszer a károsodások ellenére is rendelkezik tartalékokkal, kihasználatlan kapacitásokkal, új kapcsolatok kiépülésének lehetőségével, melyek a tanulás-tanítási folyamat megfelelő vezérlésével mozgósíthatók.

A **HRG gyógytárgyterápia** hidrotárgyterápiás, rehabilitációs gimnasztika. Fejlesztő módszer, melyet alapos neuro-, és szenzomotoros szemléletű vizsgálat előz meg. A célzott fejlesztés fokozatosan nehezedő, egyre bonyolultabbá váló gyakorlatsorokon keresztül valósul meg.

A **Tervezett szenzomotoros tréning (TSMT)** feladatsora a nagy és finommozgások fejlesztése során érleli, strukturálja tovább az idegrendszert. A foglalkozás menete kötött, feladatsorokba rendezett, a gyermek fejlődésének megfelelően fokozatosan nehezedik. A mozgásos feladatok segítik az érzékelés, észlelés fejlődését, a testvázlat, a térbeli tájékozódás, a lateralitás (Az evolúció folyamán az emberi agy két féltekéje bizonyos aktivitások tekintetében specializálódott.), a dominancia beérését.

jelenleg már magzati korban megkezdni a megelőzést – így a kismamákkal való foglalkozást.

- Az országban két városban van alanyi jogon megkapható csecsemőszűrés, Százhalombattán és Törökbálinton. Mindkettőt a Szülők Fóruma Egyesület szervezi a helyi Védőnői Szolgálatkal közösen.

- Amiben a szervezetünk unikum - nagyon büszkék vagyunk rá -, hogy a különböző módszereket alkalmazó pedagógusok egymással együttműködve dolgoznak a gyermekek érdekében. Mindegy számunkra, hogy a Dévény-tornától vagy a konduktív pedagógiától lett ügyesebb. A szakemberek saját módszereiket alkalmazva foglalkoznak a gyermekekkel.

Battán jelenleg a TSMT-re van a legnagyobb érdeklődés és kereslet, amely az egyensúlyszervekre hat. Nagyon hatásos a hiperaktív, a megkésett beszédképességű gyermekeknek. Bármilyen lemaradásnál – amiben kicsit ügyetlenebb – jótékony hatású. Segíteni kell őket, hogy mire iskolába mennek, ezek a nehézségek korrekcióra kerüljenek. Ők ép elméjű gyermekek, csak segítséget igényelnek.

A korai fejlesztésben a gyerekek életkori sajátosságai miatt az alkalmazott módszerek ötvözik a pedagógiai, egészségügyi és szociális megközelítést. A korai fejlesztés a mozgás- értelmi- és szociális fejlesztés mellett a gyermek egészségére is kiterjed! Ezért fontos, hogy a védőnőkkel dolgozunk közösen, mert ők látják legtöbbet a kicsi gyermekeket, rendszeresen látogatják őket az otthonaikban. A módszerek közösen fejtik ki a legeredményesebb hatást. Fontos az is, a családok milyen szociális körülmények között élnek. Továbbá beletartozik a szülők lelki, szellemi tevékenysége is, ezért

az egyesületnek mentálhigiéniai munkatársa is van. Gyakran a szülőt kell kicsit meg támogatni, hogy a gyermek harmonikusan fejlődni tudjon.

Egyesületünk szervez mentálhigiéniai szülő csoportokat olyan szülőknek, akiknek problémái vannak a gyermekével. Ennek költségghátterét pályázatból biztosítjuk. A szülőnek mindig az a legnagyobb probléma, ami saját gyermekével van – autizmus, extra táplálkozási zavar, figyelemzavar, stb. Ha ebben szakzerű segítséget kap, feloldódik az a bűntudat, ami bennük van, hiszen gyakran úgy érzik, ők rontottak el valamit a nevelésben.

A lehető legtöbb oldalról kívánjuk a gyermek fejlesztését megközelíteni, hiszen öt éves korig nem lehet a gyermeket a szüleitől elhatároltan fejleszteni, csak a család egészét nézve.

- Más fejlesztő központban nem minden esetben használnak egymás mellett párhuzamosan ennyi módszert.

- Ezzel együtt nagyon fontosak a kapcsolataink, egyedi esetekben abban tudunk segíteni, hová menjen tovább a család. Akár egy neurológiai vizsgálatra is. (Pályázati forrásból korábban biztosítottuk ez a vizsgálatot!)

Ami a finanszírozásunkat illeti, az önkormányzat támogat bennünket évente 5 millió forinttal, illetve pályáznunk is lehet a pótköltségvetésnél. Sok gyermeket láttunk, látunk el.

Jelenleg önkéntesen dolgozom az egyesület vezetőjeként, munkáltatóként és pályázatíróként. Van egy főfoglalkozású munkahelyem, ott kapok fizetést. Ha itt foglalkozást tartok, azért a szabályzatban előírt térítés jár. A szervezési feladatokat, az egyesület vezetésével járó munkát na-

gyon szeretem, ezért vállalom. A fejlesztésért a szülők nem, vagy jelképes térítési díjat fizetnek. Ezek a költségek Budapesten jóval magasabb összegűek, sokak számára megfizethetetlenek. Nálunk a szülők a töredékét fizetik annak, ami máshol 8-10 00 Ft alkalmanként.

Lecsökkent a munkaköri gárda is, egy adminisztrátor - aki mindent szervez -, egy félállású takarítónő, egy gyógypedagógus látja el a legszükségesebb feladatokat. Költségkímélés miatt külsős vállalkozókat foglalkoztatunk a többi szakmai területre. Fontos viszont, hogy a szolgáltatásokat biztosítani tudjuk – gyógytornász, gyógyúszás oktató, iskola előkészítő pedagógus.

Nagyon nehéz sokkal kevesebb összegből ugyanazt a szolgáltatást adni, de mindent megteszünk ennek érdekében. Időnként kapunk támogatást helyi cégektől is.

Az egyesület munkáját az önkormányzat 2000-ben „Gyermekekért” díjjal jutalmazta. Kaptunk elismerést az Emberi Erőforrások Minisztériumától is 2014-ben.

Mi magunk is alapítottunk egy díjat „Arany Szárnyú Írisz Empátia Oklevelet” azok számára, akik a gyermekekért sokat tesznek. Bárki megkaphatja: szülő, munkatárs, külsős aktivista.

- A 2018. április 20-án 13. alkalommal szervezett egyesületi konferenciát – ami nagyon jó hírű –, más vidékről, más városokból is látogattak.

- Tavaly egy menedzser be akarta vinni Budapestre, de nem engedték. A 13 alkalomból 9 alkalommal volt Battán, és ott, ahol támogatást kaptunk a tevékenységünkhöz, ahol dolgozunk – pl. Érden, Törökbálinton. Az első még 2005-ben volt, az idei Törökbálinton. Ha sikerül hozzá pályá-

zati támogatást kapni lehet három napos, ha nem csak egy. A három napos konferencia esti előadással indul. A második napon szakmai előadások vannak. A harmadikon műhelymunka. Ha valaki a gyakorlatban el akarja sajátítani valamelyik módszert, van rá lehetősége.

Ebben az évben csak egy napos volt, egy-egy előadó kifizetését hat civil szervezet biztosította. Az előadásokat a Halom TV felvette, adásban bemutatta. Gyurkó Szilvia „Digitális gyermekkor, digitális szülők” címmel tartott aktuális előadást kb. 200 résztvevő előtt. A szülőket ma arra kell nevelni, ami számunkra és az előző generáció számára természetes volt, hogy a kismama, amikor szoptat, a gyermekre figyeljen és ne a tabletet vagy telefont nézze közben. Gyurkó Szilvia elmondta, a mai gyermekek között azért van olyan sok hiperaktív, mert szeretné felhívni magára az anyja figyelmét, legyen vele szemkontaktusa, rá figyeljen, ne külső dolog vonja el a figyelmét.

Tíz éve egy konferencián csak módszereket tanultunk, most az előadások témája áttolódott a pszichológia területére.

Kedvezőtlen tapasztalat, az egyik városban, ahol a családsegítőben azt látják, baj van az 1-2 éves gyermekek nevelésével, mert tablettel, telefonnal alszanak el a gyerekek. Következmény: megkésik a beszédfejlődés, az érzelmi intelligencia és a komplex fejlődés. Erre az a reakció, a kis gyermeket bölcsődébe küldik, mert ott legalább tudják, hogyan kell vele foglalkozni.

Nem ez az egészséges megoldás, hanem az, a szülőket kell erre megtanítani. Ha a gyermeknek az orvosi rendelőben telefont adunk a kezébe, ettől nem tanul meg várakozni. Teljesen torz irányba viszik az emberi magatartást, ez nagyon nagy baj.

- Személyes elismerésüket a szülőktől és a foglalkoztatott gyermekektől kapják. Az a legnagyobb öröm, ha ragaszkodnak, szeretnek hozzájuk járni. Jó érzéssel emlékeznek vissza a velünk eltöltött időre.

- Mint civil szervezet alulról építkezünk, tehát azoktól kapunk elismerést, akikkel foglalkozunk.

Pályázatot nyújtottunk be az idén a TESCO-hoz, amit első menetben megnyertünk és beválogattak bennünket két másik szervezettel együtt a pályázati projekt támogatására. Az első helyett 400 ezer, a második 200 ezer, a harmadik helyezett 100 ezer forint támogatást – adományt – fog kapni.

Minden meghíretett pályázatot megpályázzunk céljaink elérésére.

- Nekem úgy tűnik nagyon összetett fel-

adat, amit elláttok. Számomra az a furcsa, nem állami háttér van mögötte, hanem alulról jövő kezdeményezés. Vajon miért? Az nyilvánvaló, jobb, rugalmasabb ellátást kívántok nyújtani, mint az állami intézmények. Mégis, elsősorban állami feladatnak érzem a tevékenységeket. Központi forrásokkal biztosítani a munka háttérét, hiszen felkészült szakembereket kíván, komoly költségvetési vonzattal jár. Mert nem arról van szó, néhány ember érdeklődésből, szerelemből csinál valamit.

- Valóban ez törvényben meghatározott állami feladat, amely meghatározza, hány éves gyermek, heti hány alkalommal, hány órában jogosult fejlesztésre, ha ez szükséges. De ahhoz, hogy meghaphatja a fejlesztést, ahhoz neki szakértői vélemény kell. Ahová több hónap, esetleg egy év alatt sikerülhet bejutni. Addig pedig nem kaphat államilag finanszírozott ellátást. Vannak tehát technikailag kialakult hézagok, ezt az időt a gyermekeknek pótolni kell. Erre szerveződtek a civil szervezetek, mint a miénk is.

Sok olyan kisgyermek van, akiket kiszűrünk már a csecsemőszűréssel. Akinél azért dolgozunk, ne is legyen szükség szakértői véleményre, mert a fejlesztő foglalkozásokon időben elhárítjuk, megszüntetjük az okokat. Ne legyen fogyatékossága, amely számos hátránnyal jár. Egészen korán, akár fél éves korban is fejleszthetjük.

Előfordul, hogy már születéskor látszik a probléma. Akinél ez nem egyértelmű, ott csecsemőszűréssel észrevehető, feltárható.

Az időtényező tehát fontos, nem visszafordítható, nem visszahozható. Csecsemőkorban az agy még olyan rugalmas, át tudja venni egy másik rész a feladatot, ha időben történik a felismerés. Ez csak öt éves

korig működik, később nem.

Tavaly év végéig kaptunk közvetlen állami támogatást napközi működtetésére. Azóta megváltoztak a törvényi előírások, szabályok, bölcsődévé kellett volna alakulnunk. Ezért sajnos a napközit meg kellett szüntetnünk. Pedig lennének, akik igénybe vennék.

Amit állami forrásból kapunk, az valójában az önkormányzat által nyújtott pénzösszeg.

Magyarként világelső vagyunk a fejlesztő módszerek kikísérletezésében, megalkotásában. A módszerek általában mentesek a drága eszközöktől, szellemi bázison alapulnak. Némelyek világhírűek, mint a konduktív pedagógia, Dévény módszer (gyógytorna). Az egyensúlyi szervre, idegrendszerre ható terápiák, mint a Tervezett szenzomotoros tréning (TSMT) vagy a HRG gyógyújszás. A Szülők Fóruma Egyesület több, mint negyed évszázada alkalmazza a leghatékonyabb módszereket a gyermekek fejlesztésében. **Szegedinác Anna**

SZÁZHALOM

Óvárosi Községi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:

a Százhalombattai Faluvédő Egylet elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta, Avar köz 2.

Honlap: www.szazhalom.hu

E-mail: faluvedoegylet@gmail.com

Telefon: 06-23/356-343

ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:

Hírhalom Kft., Százhalombatta

Szomszédoló

Bemutatkozik az érdi irodalomkedvelők klubja

Az irka szó sokak számára egy régies kifejezés, vékonyabb füzet főként iskolai célra. Érdi szomszédainknak azonban más, élő, mai jelentéssel bír.

Az ő IRKA-juk egy irodalmi-kulturális folyóirat, amely az IRodalom Kedvelők Alkotásait tartalmazza, egyben egy klub, egy alkotói közösség, ahol – főként autodidakta – írók, költők, mesemondók, irodalmat kedvelő tagok és szimpatizánsok találkoznak egymással. Ikertestvérével a KÉK-ekkel (Képzőművészek Érdi Közössége) a Poly-Art Alapítvány égisze alatt azzal a céllal tevékenykednek, „hogy a városunkban (Érden) és annak vonzáskörében élő - első-sorban műkedvelő - alkotók számára bemutatkozási és fejlődési lehetőséget biztosítson.” – Somfai István Poly-Art elnök.

Daróci Lajosné Mártával, a klub vezetőjével, az IRKA főszerkesztőjével beszélgettünk.

- Ahogy én tudom, már nyugdíjas, mi volt a foglalkozása korábban? Van-e kapcsolat az akkori és a jelenlegi „élete” között?

- Nem igazán szeretem, ha azt kérdezik, mi volt a foglalkozásom. Hogyhogy volt? Én mindig tanár vagyok. Igaz, nyelvésznek készültem, csak éppen nem használtam ki az első lehetőséget. Aztán az élet nem kínált több esélyt.

Folyton javítok, nevelek, ha kell, ha nem. Már sokat szelídültem, piros tollat se hordok a táskámban, de nem vagyok megértőbb. Ha egy termék reklámja hibásan van kiírva, nem veszem meg. Akkor se, ha szükségem lenne rá.

Rengeteg sikerélményem volt a 43 év alatt, amíg tanítottam. Azért is tűntem hiteltelnek, mert gyakran a családok minden

tagját tanítottam: apát, anyát, testvéreket, unokatestvéreket. Ismertek, szerettek, hallgattak rám – a legtöbb esetben. Én még ahhoz a pedagógustársadalomhoz tartozom, akinek szép emlékei vannak.

- Hogyan került kapcsolatba az IRKA-val?

- Nem véletlenül kerültem az irodalomkedvelőkhöz: éppen megüresedett a klubvezetői állás, és engem kért fel Bartos Csilla, hogy vállaljam el. Ő is „szülőm” volt, három leánykáját is tanítottam. A mai napig hálás vagyok, hogy ilyen testhez álló feladatot talált ki nekem.

Kezdetben én is folytattam az elődöm, Mód Lajosné gyakorlatát: könyveket ajánlottunk egymásnak, olvasmányélményekről tartottunk beszámolókat, saját írásokat mutattak be a többieknek, aztán ahogy bővült a létszám, és berobbant az életünkbe Habos Laci – felkavarta az állóvizet. Legyen saját újságunk, közöljük a legjobb műveket – javasolta, és ontotta a jobbnál jobb ötleteket.

- Mondana néhány szót a tagságról, a klubéletéről, kiadványokról, hol találkozhatunk még önökkel?

- Idén ünnepeljük hetedik születésnapunkat. Bár vannak az ország és a világ minden részéről virtuális tagjaink, elsődleges célunk, hogy az Érd és vonzáskörzetében élő és alkotó tehetségek fórumot kapjanak, lehetőségük legyen megnyílni, fejlődni, publikálni.

Taglétszámunk folyton változik. Aki elköltözik, az sem szakítja meg a kapcsolatot. Virtuális tagjaink vannak Soprontól Pécsig, Hajdúdorogtól Erdélyig az egész Kárpát-medencében, de még az USA-ban is, újságunk eljut Ausztráliába, Paraguayba...

Havonta egyszer van klubnapunk, de többször találkozunk, sokféle műsorunk van. Írói, költői estjeinken igazi ünnepet varázsolunk a kiemelt szerzőnek: a zene, a klubtagok kiváló előadói szintű felolvasása felejthetetlen élményt ad a közönségnek is. Kordokumentumként CD készül belőle, videó, közösségi oldalak, valamint hagyományosan naplók.

Az évek során kevésnek bizonyult a harminként oldalas újság, ezért születnek más kiadványok is: egyéni és gyűjteményes kötetek, antológiák, pályázatainkra írott művekből készült és más tematikus könyvek.

Gyakran lehet velünk találkozni az Érdi Újságban, az Érd TV-ben, az erdmot.hu oldalain vagy a honlapunkon: www.poly-art.hu.

- Vezeti a klubot, lektorálja, szerkeszti a kiadványokat, szervezi a közös műsorokat, programokat, képviseli a városban az IRKA-t a hivatalos fórumokon és ezernyi más ehhez kötődő feladatot vállal fel. Hogy bírja mindezt? Hogyan illeszkedik ez a magánéletébe?

- A gyerekeim már felnőttek, két gyönyörű unokám van. A férjemmel negyvenegy éve vagyunk együtt. Az egész életem hozzá kötődik, róla szól, lehetetlen nélküle elképzelni. Szerencsére nem is kell.

Csapatban, munkamegosztással lehet eredményeket elérni. Ennek ellenére előfordul, hogy halmozódnak a szerkesztési, lektorálási feladatok, de úgy tűnik, még győzzük. Alig-alvászós éjszakákkal, ha kell.

A közösség ad megtartó erőt, az emberi kapcsolatok és a színvonalas irodalmi művek olvasása. A szervezés, az örökös készenlét motivál. Az is, ha az ünnepelt szerző boldog a könyvbemutatója után, látszik rajta és a családján az öröm.

Sziruposan hangzik, tudom, de szeretem az embereket, mindenféle korosztályt, empatikus vagyok, néha még bölcs is, ahogy halad velem a „szárnyas idő”.

- Ennyi munka során bizonyára felmerülnek nehézségek is, beszélne erről?

- Többféle nehézség akad. Anyagi: ebben az önkormányzat úgy segít, hogy évente a kulturális keret terhére egy kiadvány nyomdai költségét megpályázzhatjuk. Nagy segítség. Szponzor kellene, de már alig vannak mecénások.

Ugyanakkor a személyes veszteségeket nehezen élem meg. Magas az átlagéletkorunk, sok a 60-70 év fölötti alkotó, akik mind közel állnak hozzám. Ők a barátaim, kollégáim, lelki társaim...

Akadnak apró-cseprő gondok, mikor elpattan a húr: mindig van, akinek a vállán kisírhatom magam, kiönthetem a lelkem, megért, megvigasztal. Még egy darabig nyalogatom a sebeimet, aztán én is megúnom az önsajnálatot, és továbblépek.

Másoknak pedig az én élettapasztalatom segít. Kapcsolatépítés, lélekápolás – nemcsak a nagy létszámú társaság életében fontos. Ez nem okoz nekem nehézséget, nem kötelező feladatnak veszem. Jön magától, hiszen mindig emberekkel foglalkoztam.

- Mire a legbüszkébb klubvezetőként, főszerkesztőként?

- Egész életemben hangsúlyoztam, hogy nincs kivételezés, objektív értékelés van akkor is, ha a művészet sokszor szubjektív, vannak reális támpontok, amelyek mentén lehet minősíteni. Az igazán tehetségeseknek elég a biztató kritika, egy-két tanulási lehetőség

nyújtása, ösztönzés az önfejlesztésre, és ki nyílnak. Saját maguknak is magasra teszik a mércét. Életformává válik az igényesség, nem adnak ki fércművet a kezük közül. Cizellálás, szöveggondozás, újraírás vagy átdolgozás – ezek a varázsszavak.

Ezért történhet meg az sorozatosan, **hogy alkotóink idegenben is nyernek pályázatokot, elismeréseket, különféle díjakat.** Ezek megerősítenek, hogy jól csináljuk.

Az is biztos, hogy **nincs még egy ilyen összetartó közösség a környéken, mint a miénk.** Mi őszintén szeretjük, tiszteljük, becsüljük egymást, tudunk örülni egymás sikerének. Kérjük egymás tanácsát, elfogadjuk a másik véleményét.

Mély barátságok születnek, az együttműködés példaértékű. Zenész barátaink (Szigeti Eszter és Varga Zoltán) dallamot adnak a verseinknek. Maradandó emléket, élményt jelentenek a kirándulások, az együtt eltöltött időszakok.

- Azt gondoltam, Százhalombattán nem ismerik Daróci Lajosné. Tévedtem, ő és az IRKA több szalon is kötődik a városhoz.

- Mindössze két évig tanítottam a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, de a legszébb időszakaim közé sorolom.

Jutalomjáték volt: ennyi tehetséges, kreatív, mindenben segítőkész kolléga, humánus pedagógus egyetlen gyerekközpontú intézményben... Rengeteget tanultam tőlük, csak köszönni tudom nekik azt az időszakot. Kitéjesedtem, az ötleteimet megvalósíthattam, nem volt akadálya a szárnyalásnak.

A gyerekekre is a mai napig szívesen emlékszem, néhányukkal tovább is tartottam a kapcsolatot a SZÓKratÉSZ klub találkozóin. Sajnos, a túlterheltségük, a szoros időbeosztásuk miatt ez a szókincsfejlesztő lehetőség abbamaradt. Az IRKA diákdoldalán még fellelhetők időnként battai gyerekek írá-

sai. Bárcsak több lenne. Battai felnőttekét is lehet ott olvasni. A Hamvas Béla Könyvtárban hozzá lehet jutni a mi Érdi IRKA-nkhoz. Meglepődnének, milyen sokan tartoznak hozzánk, írók, költők és képzőművészek! De nem is a létszám, hanem a műalkotások színvonala – az a felemelő.

A Battai Könyvünnepre ismét kaptunk meghívást. Milyen szép lenne, ha találkoznánk!

- Ha most kellene döntenie, ha újrakezdené, vállalná-e újra a kihívást, amit az IRKA jelent?

- Vállalnám-e újra? Hol lenne nekem ennyi barátom, mikor lubickolnék így a sikerben, ha más időtöltést választottam volna nyugdíjas éveimre? Sok a munka? Nekem mindig sok dolgom volt, ha meg nem, akkor kerestem, sose unatkoztam. Valahogy rám találtak a tennivalók, akárhány éves voltam.

A kiadványok szöveggondozása, bizony, időigényes, és alaposítást kíván meg. De a színvonalból nem lehet engedni. Ha valaki nem akar fejlődni, tanulni, akkor maradjon meg az érdeklődés szintjén, az is szép.

Évekkel ezelőtt valaki azt mondta rólam, hogy érdiségünk meghatározó alakja vagyok. Pedig elég szigorúan kritizálok, értékelek.

Valójában pontosan tudom, hogy ezek nélkül a tehetségek nélkül semmit nem érne egyetlen újságunk, könyvünk se, ők hozzák a hírnevet, az elismerést nekem is, nemcsak maguknak.

Így aztán én köszönhetem nekik hálátelt szívvel és földig hajolva, hogy ilyen közösségben lehetek, ezt a munkát végezhetem értük. Nélkülük én se érnék semmit.

Egy írószövetségi tag, Zsirai László, így dedikálta nekem legutóbb a könyvét: az irodalom érdi angyalának. Kell ennél nagyobb dicséret?

Nagy-Rakita Melinda

Az igazi csapatépítés

Bevezetésként pár mondatban a sárkányhajó története. Nálunk nem olyan régen ismert sport tevékenység, de nagyon népszerű. A sárkányhajózás sportja Dél-Kínából származik. Több mint kétezer éve űzik. Európába elég későn jutott el az 1980-as évek végén. 1998-ban megalakult a Magyar Sárkányhajó Szövetség.

Mi, az Óvárosi Papírkutyák nem vagyunk tagok, sem profik, inkább egy baráti tár-

is csak részben tartottuk meg. Már-már kérdésessé vált, hogy ha ilyen marad az idő lesz-e verseny? Az égiek azonban megkegyelmeztek és szombaton nagy örömmükre szikrázó napsütésre ébredtünk. Jókedvűen köszöntöttük rég nem látott tagjainkat és a többi sporttársunkat. A megnyitó beszéd és a bemelegítés után hajóba is ülhattünk.

Egy-egy fordulón másodpercek döntöttek el, ki fut be előbb.

A versenybírószágra várva szélesebben múltak a percek. Igaz, hogy a részvétel a fontos, de azért a lelke mélyén mindenki reménykedett a győzelemben. Végül is a Százszorszép Óvoda csapata nyerte meg a tizenkettedik alkalommal megrendezett tavi sárkányhajóversenyt.

saság szabadidős tevékenységeként űzzük többek között ezt a sportágat is. „Amatőr-ként” is azért ugyanúgy készülünk, izgulunk, mint a profik, de nálunk inkább a részvétel a fontos, nem a helyezés.

Az idén május 26-án szombaton két fordulóban tizennégy csapat indult, hogy összemérje erejét a Csónakázó tavon. Nagyon vártuk ezt a napot, mert nekünk ez az egyik legfontosabb eseménye a tavasznak.

Két edzés elég a felkészüléshez, de az idén a szünni nem akaró zivatarok, a mostoha időjárás miatt az egyiket nem, a másikat

Az ünnepélyes eredményhirdetés után, akinek szerencséje volt nyerhetett a tombolán.

Ez volt az a nap, amikor és ahol nagyon jó éreztük magunkat. Sárkányhajóztunk, légpuskával célba lőttünk, íjászkodtunk, falat másztunk, vízibicikliztünk, kipróbáltuk az EPIC különleges kajakjait és a legfontosabb EGYÜTT voltunk.

A történelmi hűség kedvéért azért megjegyzem, hogy a 8. helyen végeztünk a 14 induló között.

Szabó „Papírkutya” Gábor

Nemzeti Összetartozás Napja

Június 4-én a helyi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége szervezésében megemlékezést tartottunk a vasútállomás melletti országzászló-tartó emlékműnél.

Ezek az alkalmak mindig szívhez szólóak. Mindezt fokozta a két remek előadó, Tóth Ernő és Illéssy Mátyás atya beszéde.

Közös énekeléssel és imával emlékeztünk a 98 évvel ezelőtt ránk kényszerített „békediktátumra”, ami soha nem látott módon csonkította meg hazánkat. Nagyon fontosak ezek az alkalmak, mert ezt a döntést elfogadni nem lehet, csak tudomásul venni. Erre kell tanítani az utánunk jövő generációkat.

PZs

Közlemény

Az idén húsz éve, hogy megalakult a Százhalombattai Faluvédő Egylet. Két legfontosabb célkitűzése a környezet védelme és a falu hagyományainak őrzése volt, ezt a feladatát teljesítette. Ezt követően a vezetőség és a tagság úgy határozott, hogy figyelve az idők szavára, a már ötödik éve nagy sikert elért Százhalom magazint és egyéb kiadványai készítését tartja fő tevékenységének. Ebbe beletartozik a Százhalom Online elektronikus lap is, amely fél éves működése alatt 21 ezer megtekintést ért el. Továbbra is megjelenik a magazin 1000 példányban papír alapon, mert sokan gyűjtik, illetve a Kalendárium, valamint a kiadványok is.

A fentiek miatt úgy határoztunk, hogy kilépünk a „faluból” a város felé, ezért a nevünket is megváltoztattuk. Az új név: Hírhalom Közösségi Kulturális Egyesület.

A vezetőségbe a régiek mellé új tagok is kerültek, valamint fiatal emberek is csatlakoztak egyesületünkhöz, ami nagyon fontos volt, mert az alapító tagok közül sajnos már csak hárman maradtak aktív tagok.

Jován László ügyvezető elnök,
Jankovits Márta társadalmi elnök.

2018. május 25.

Battaiak a nagyvilágban

Ázsiai útinapló: Kambodzsza

Ahogy ígértem ezúttal kambodzsai élményeinkről mesélek. Utunk harmadik állomása úgy maradt meg emlékezetemben, mint egy olyan hely, amelynek népei a történelem útvesztőiben bolyongva hol a csodák birodalmát építették fel, hol pedig megjárták a poklok poklát. De kezdjük talán az elején...

Kambodzsza területe közel kétszer akkora, mint Magyarországé. Lakossága nagyjából másfélszerese a miénknek. Fővárosa Phnom Penh. Alkotmányos monarchia, királya 2004 októbere óta Norodom Szihamoni, akinek túl sok beleszólása az ország életébe nincsen. Feladata többnyire a reprezentációban merül ki. Ő nevezi ki – a Nemzetgyűlés jóváhagyása után – a miniszterelnököt, aki az ország valódi vezetője. Az lakosság 97,6%-a khmer nemzetiségű. Hivatalos nyelv a khmer, de meglepően nagy része a lakosságnak beszéli az angolt. Még az egészen kicsi gyerekek is gyakran ezen a nyelven szólítják meg a turistákat. Ma már az angol háttérbe szorítja a franciát, amely az 1863-tól egészen 1953-ig tartó francia gyarmati időszak hozadékaként sokáig hivatalos nyelv is volt.

Az ország a trópusi monszun övezetben fekszik, ahol a legmagasabb hőmérséklet napközben 30-35 Celsius fok, az éjszakai minimum 20-25 fok. Így aztán mi sem fázunk egyetlen percre sem. A legtöbb csapadék szeptemberben és októberben hullik. November már a száraz évszakra esik, ezért utunk során esőre nem számítottunk. Azért egyszer mégis kaptunk egy gyors sűrű záport. Mondhatom igazán jól esett abban a száraz melegben.

*

A kambodzsai Siem Reapbe repüléssel érkezünk és itt azonnal kézzelfogható közelségbe kerülünk az ország egyedülálló csodavilágával. A százhetvenezer lakosú kisváros neve (*Sziám által legyőzött*) a kambodzsai királyság egy meghatározó történelmi eseményére utal, ám nemcsak nevében őrzi a múltat. Melletteterül el Angkor templomvárosa. Ez a különleges épületkomple-

xum 1992 óta a világörökség része.

Angkor a khmer birodalom fővárosa volt a kilencedik századtól egészen a tizenötödik század közepéig, amikor a szíriai thaiok megtámadták és héthónapos ostrom után legyőzték. A város, amelynek fénykorában közel egymillió lakosa volt, a vereség után elnéptelenedett és a khmerek új fővárost alapítottak, a mai Phnompen közelében.

Az egymást váltó khmer uralkodók hol építették, hol lerombolták, hol meg újjáépí-

száz négyzetkilométernyi területet megtisztítottak az őserdőtől és napvilágra került a világ legnagyobb vallási célú létesítménye, Angkor Wat (angkor=főváros, wat=templom) templom együttese, amely II. Szurjavarman (a győzelem által védett) király uralkodása (1113–1150) alatt épült.

Angkor legelső épületei agyagtégelából készültek. Az építők által később használt homokkővet a közeli hegyekből vízi úton, csatornákon szállították. A hegyből kivágott óriási kőtömböket több helyen átlukasztot-

tették Angkort. Néha a régi helyén, máskor egy kicsit távolabb. A templomokat kőből emelték, a házak fából készültek. Még a királyi palota is fából volt. A fa építményeket a természet az évszázadok során teljesen eltüntette, míg a kőtemplomok megmaradtak, bár a dzsungel hosszú időre magába rejtette őket.

A legenda egy francia természettudós, Henri Mohoutnak tulajdonítja Angkor felfedezését, pedig valójában először egy francia misszionárius Charles-Emile Bouvilleaux adott hírt róla a nagyvilágnak. Ráadásul a helyiek előtt soha nem volt titok a templomváros létezése, sőt vallási célra mindig is használták egyes részeit.

A huszadik század elején egy közel két-

ták és a lyukakba hosszú rudakat dugtak. Ezekhez láncokat erősítettek és a szárazföldön elefántokkal vonszoltatták az építkezéshez. Az elefántos terasz szinte teljes épségben megmaradt oszlopain ma is jó láthatók a lyukak.

Egy másik építőanyag a lávakő (laterit) volt, amelyet főként díszítésre használtak. A vasérc tartalmú, vöröses színű agyag nedvesen jól formázható, a napon szárítva azonban kőkeménységűvé válik. Az épületek külső felületén található számtalan szobrot – például a fedetlen keblű égi táncosnők ezreit – lateritből faragták ki. Angkor Wat falait kétezer négyzetméter dombormű és szobor díszíti.

*

Az ősi falak között állandó lakók a majmok, amelyek félelem nélkül, gyakran tola-kodóan mászkálnak a turisták között. Mindenre felmászhatnak, ott jártunkkor éppen a parkoló motorok üléseit próbálgatták, elég kényelmesek-e. Barátkozni nem érdemes velük, mert szeretnek beleharapni az adakozó kézbe.

A Khmer birodalom nem volt mentes harcoktól, egymást váltó uralkodóktól, akik mind törekedtek arra, hogy megörökítsék uralkodásukat, bizonyítsák vallásos hitüket és saját nagyságukat. Így tett VII. Dzsajavarman (1181-1219) király is, akinek Angkor Thom, a Khmer Birodalom utolsó fővárosának megalapítását köszönhetjük.

Hatalmas, tiszteletet parancsoló kőbe faragott arcok tekintenek ránk félig lezárt szemhéjaik alól a tornyok magasából. A folyosók homályában és a négyszögletű udvarok keresztmetszetében gyakran bukkanhatunk a Siva istennőt szimbolizáló lingam (kőből faragott fallosz) alakra is. Hatalmas domborművek örökölték meg a Rámájana (Ráma utazása – ősi szanszkrit epikus mű) mesevilágát.

Angkor Thom közelében, a keleti Baraj (víztározó) mellett található a Ta Prohm mahájána buddhista templom-kolostor, amelyet abban az állapotában láthatunk, ahogy az 1860-as évek elején a régészek az őserdőben rátaláltak. Időtlen és döbbenetes látvány. A természet visszavette az ember által elfoglalt területeit. Számomra a Dzsungel Könyve kelt életre, amikor a hatalmas, égbe törő fák által körbefont kőfalak között sétáltunk.

*

Következő felfedező utunk a Tonle Sap (khmer nyelven: Édesvízi folyam) világába vezetett. Ez valójában egy édesvízű tó a kambodzsai síkság közepén, amely az ország és egyben egész Délkelet-Ázsia legnagyobb tava. Vízfelülete a száraz évszakban 2500-2700 km², az esős évszak vége felé azonban elérheti a 16 000 km²-t is. A tavat egy ugyanerre a névre hallgató száz kilométernél is hosszabb folyó köti össze a Mekonggal. A tó vize az év legnagyobb részében a Tonle Sap folyón folyik a Mekongba. A monszun idején azonban a folyó megváltoztatja folyásirányát és a Mekong vizét szállítja a tóba. Ez az egyedülálló természeti jelenség egészen novemberig így marad. Csak akkor áll vissza az eredeti állapot, amikor a folyó vízszintje a tó vízszintje alá süllyed.

A csónakból bepillantottunk a tó vizére települt falvak életébe. A cölöpökön álló fából és bádogból készült, néhány négy-

zetméteres, többnyire egyterű házakban népes családok laknak. Életük a vízen zajlik, a falvakhoz általában iskola és egyéb közösségi épület is tartozik. Fő foglalkozásuk a halászat.

*

A következő napon Phnom Penhbe utaztunk. Itt is alkalmunk volt megtekinteni számtalan páratlan történelmi emléket. Megnéztük a Királyi Palota csodálatos épü-

letegyüttesét, napfényes, virágos parkját. Elmentünk az Ezüst Pagodához és a Nemzeti Múzeumba. Az ősi szentély Wat Phnom közelében meglátogattuk a híres Központi Piacot, amely 1937-ben épült és megnyitásakor Ázsia legnagyobb piac épületének tartották.

A legmélyebb hatást mégis a Toul Sleng Emlékmúzeum tette rám. Ez a látogatás felfedte előttem Kambodzsá poklát. Azóta

1975-1979 közötti működése az ország történelmének a legsötétebb, legvéresebb időszaka volt.

A vörös khmerek egy agrárparaszti kommunista országot terveztek létrehozni, amelyben nincs szükség tudósokra, tanárookra, vallási vezetőkre. Őket brutális módon irtották. Ellenségnek számított az is, aki nem khmer nemzetiségű volt éppúgy, mint az, aki akárcsak vélt kapcsolatban állt a nyugattal.

Ezeket kívül bárki, akit megvádoltak azzal, hogy a rendszer ellensége. Gyakran elég volt csak szemüvegesnek lenni a haláltáborba kerüléshez.

Óvatos becslések szerint másfél millió embert kínoztak halálra, gyilkoltak meg ez alatt a négy év alatt, de vannak olyan adatok is, amelyek szerint az ország lakosságának egyharmadát irtották ki.

A Toul Sleng emlékmúzeum épületében,

sem tudok döbbenet nélkül visszagondolni erre az élményre. Az emlékmúzeum a vörös khmerek alig négyéves uralmának memortója. Bár Kambodzsá történelmét számtalan véres háború tarkítja, mégis a Pol Pot vezette Demokratikus Kambodzsá nevű állam

amely valaha iskolaként működött, volt Pol Pot legkegyetlenebb börtöne. A börtönt eredeti formájában őrizték meg. A vastag szögesdrót kötegek a kerítéseken ma is riasztóan hatnak. Végigjárhattuk az osz-

➔

tálytermeket, amelyeket hevenyészett téglafalakkal alig egy négyzetméter alapú cellákra osztottak. A falba rögzített vaskarikákhoz láncolták azokat, akik ide bekerültek. Láthatjuk a kínzóeszközöket és azoknak a fényképeit is, akiket itt kínoztak halálra. Azzal a paravánnal szemben, amelyen az ő fotóik vannak, állnak a tablók börtönőreik képeivel. Megdöbbenően fiatal arcok tekintenek ránk ezekről. Fiúk és lányok, férfiak és asszonyok, akiket magával ragadott a gonoszság, akik a legkegyetlenebb válogatottnak kínzásoknak vetették alá saját honfitársaikat.

A több tízezer emberből, aki ide bekerült, mindösszesen heten menekültek meg, amikor a börtön felszabadult. Az ő akkori fotóik is magukért beszélnek.

A vietnami határ sorozatos megsértése és a vietnami kisebbség kivégzése miatt Vi-

etnam 1979-ben elűzte a rezsimet, akik a hegyekbe, őserdőkbe húzódtak vissza. Innen egészen 1996-ig folytatták gerillaharcukat. Pol Pot 1998-ban halt meg, természetes halállal. Soha senki nem vonta felelősségre az emberiség ellen elkövetett bűneiért.

Az ország lakosai hallgatnak, nem beszélnek a múltból. Egymás mellett élnek azok, akik hívei, aktív résztvevői voltak a vérengzéseknek és a szerencsés túlélők is.

*

Utolsó kambodzsai élményünk sokkal kellemesebb, vidámabb volt. Estefelé csónakba szálltunk és a Chaktomouk (Négy Arc folyóról) megcsodáltuk a naplementét. Útközben bepillantottunk a dzsunkák (lakóhajók) lakosainak életébe, aki már lefekvéshez készülődtek.

Ezután a folyóparton egy hangulatos autentikus étteremben fogyaszthattuk el helyi

különlegességekből készült vacsoránkat. Közben egy csodálatosan hajlékony kambodzsai táncosnő előadását élveztük, akit eredeti népi hangszereken kísért a kéttágú zenekar. Ahhoz, hogy a táncosok kifejleszték rugalmas, szinte csuklóig hátrahajlítható ujjait már egészen kislány korukban elkezdik a tanulást. Megfigyeltük, hogy a hölgy, még pihenés közben is folyamatosan hajlítgatta, edzette ujjait. Amikor észrevette, hogy lopva fényképeket készítek róla, kedvesen rám mosolygott.

Csendes hűs szellő enyhítette a forróságot, az étel finom volt, a sör hideg. A folyó csendesen ballagott a fénylő csillagok alatt, hajjain itt-ott megcsillantak a város fényei és mi elbúcsúztunk Kambodzsától, hogy a következő napot már Vietnam felfedezésével töltsük. De ez már egy másik történet...

Nagy-Rakita Melinda

Százhalom Online

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI MAGAZIN

www.szazhalom.hu

ISMERŐS ARCOK

KEREKASZTAL

CIVIL KURÁZSI

ITT ÉS MOST

EGYSZER VOLT

SZERBEK

MESSZIRŐL JÖTT EMBER

FLÓRA ÉS FAUNA

ARCHÍV

Civil kurázi

Kiemelt

Hogyan lettem újságíró?

2018-03-26 Százhalom 0

Szemétszedés Óvárosban a Víz Világnapján

2018-03-27 0

Ázsiai útinapló

2018-03-26 0

Angyali „üdvözlét”: a tiszta tér

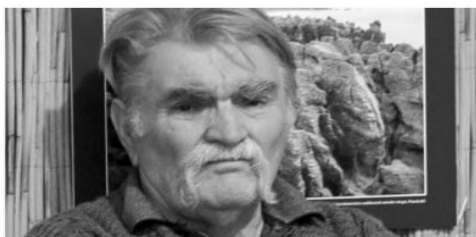
2018-03-26 0

Egy kis VUK történet

2018-03-26 0

Ismerős arcok

Ismerős arcok

Egy fotográfus élete

2018-03-27 Százhalom 0

Szomszédoló – vendégségben Fajkus Józsefnél – Ilyés Márk – Borongós téli délutánon indultam az első riportalanyomhoz. Fajkus Józsefhez vezetett az

„amikor én még kisser voltam”

2018-03-26 0

Beszélgetés Mátrai né Miczkó Ágival

2018-02-09 0

Puppán Klári, a hivatásos civil

2017-12-12 0

A meseudvar királynője

2017-12-12 0

A kovácsműhely

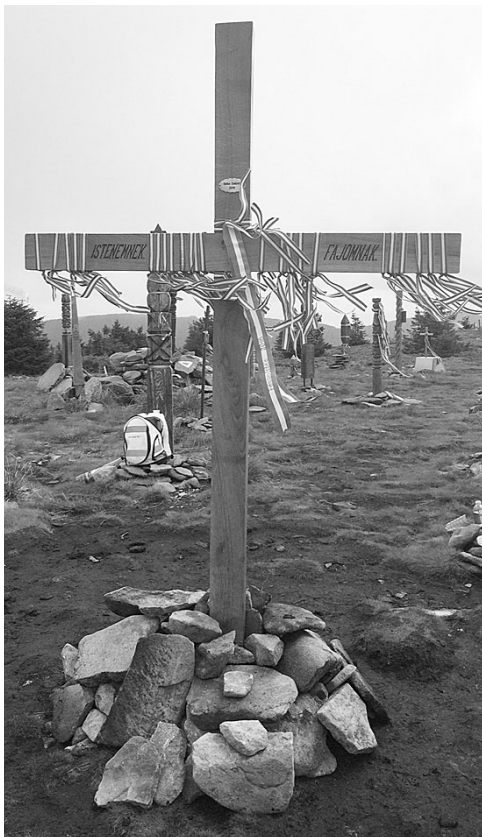
00:00 39:09

Balkán est

00:00 11:00

FOTÓGALÉRIA

Százhalom

2018. JÚNIUS

28 HÉTFŐ	Emil, Csanád, Vilmos	4 HÉTFŐ	Bulcsú, Kerény, Kerubin	11 HÉTFŐ	Barnabás	18 HÉTFŐ	Arnold, Levente, Doloróza	25 HÉTFŐ	Vilmos, Viola, Vilma
29 KEDD	Magdolna, Magda, Ervin, Léna	5 KEDD	Fatime, Fatima, Bonifác	12 KEDD	Villő, Orfeusz, Adelaide	19 KEDD	Gyárfás, Romuald	26 KEDD	János, Pál, Cirill
30 SZERDA	Janka, Zsanett, Johanna, Nándor	6 SZERDA	Norbert, Norberta, Cintia	13 SZERDA	Antal, Anett	20 SZERDA	Rafael, Dina	27 SZERDA	László, Sámson
31 CSÜTÖRTÖK	Angéla, Petronella	7 CSÜTÖRTÖK	Róbert, Robertina, Arianna, Fülöp	14 CSÜTÖRTÖK	Vazul, Elizeus, Herta	21 CSÜTÖRTÖK	Alajos, Leila	28 CSÜTÖRTÖK	Levente, Irénn, Iréneusz
1 PÉNTEK	Tünde, Jusztinus	8 PÉNTEK	Medárd, Helga	15 PÉNTEK	Jolán, Vid, Viola	22 PÉNTEK	Paulina, Tamás	29 PÉNTEK	Péter, Pál, Emőke, Judit, Petra, Ivett
2 SZOMBAT	Kármén, Anita, Péter, Marcellinus	9 SZOMBAT	Félix, Előd, Annamária, Annabella	16 SZOMBAT	Jusztin, Jusztina, Auréliusz	23 SZOMBAT	Zoltán, Szultána	30 SZOMBAT	Pál
3 VASÁRNAP	Klotild, Cecília, Károly	10 VASÁRNAP	Margit, Gréta	17 VASÁRNAP	Laura, Alida, Alina, Szabolcs, Adolf,	24 VASÁRNAP	János, Iván	1 VASÁRNAP	Tihamér, Annamária, Olivér, Áron

